

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Asiaticae Historiae Societatis Iesv Pars ...

Libris Quatuor Consequentibus Pertexens, Quae post beatum S. Xaverij
Obitum Soc. Patres ad Dei gloriam in iisdem Prouinciis gessere

Bartoli, Daniello

Lvgdvni, 1667

30. Rex Omuræ hostes suos profligat.

urn:nbn:de:hbz:466:1-11445

lis requisitam, nusquam vidit, quod amarè dolenti, fingentique animo variam facti causam, adest remigio celeri è terra Phaselus, nauique ipsius ex aduerso consistit immobilis, inde alter eorum à quibus solis agebatur, magna voce, vetat illum pedem in solo ponere, quin & priusquam illucesceret sequens dies portu edicit facessere. Arimæ Regem Xengandonum cuius nomine hæc iubebat, nolle suis vsquam in ditionibus Magistros. legis quæ tantum malorum filiis intulisset, orbassetque regno alterum, quod esset Christianus; alterum quod Christianus esse vellet: quibus dictis omnem peruolitans vicatim Cocinozum poenam capitis repetito præconio indixit omnibus quicumque rectum Almeida præberent. Quare solus in portu, à terra procul diem illum egit, nisi quod nocte intempesta, Christianorum nobilium ad eum cimba tacitis remigiibus accessit, consolatura magis afflictum tot cladibus, quam leuamentum aliquod ab eo acceptura. Excusata enim necessitate negandi hospitij, postremo supplicio indicta; de sua suorumque Cocinozensium in Christo firmitate dixere tam assèueranter vt Almeida lachrymas cierent, tam alacri læto eorū generositate, erat enim & huius Christianitatis quodammodo parens, qui porro esset in præsentis rerum status ex iis didicit, redisse Xengandonum ad Regni clauum; Bonziorum impulsu natorum maximum Arimæ Regem damnasse exilio; religiones auitas, Christo eiurato, imperasse omnibus Christianis, & succisa cruce templum solo æquasse; at enim aiebant magnificè; nos ad saxa & ligna de genibus colenda, quis tandem mortalium adigat? & Deo debitos honores, dæmoni à nobis extorqueat; mille prius cum vxoribus & liberis oppetemus mortes. Potest nobis Xengandonus vitam, Christum eripere non potest: flagitabantque ex Almeida exorari sibi à Deo seu vitam seu mortem, vtrumvis illi placuisset, tantum professione non indignum sanctimoniam Christianam, hinc post mutuas salutationes hi ad sua regressi; pergens Almeida, Vocoxuram septembris 20. legit.

Quadragesimus currebat dies ex quo Bartholomeus Rex nunc obses-
sus, nunc profugus, nunquam cælesti auxilio, nunquam fide in Christum
solida defectus, vitam ægrè per casus varios trahebat, cum visum deni-
que summo Regi restituere illum in suam Omuram, si minus tranquilla
in pace, Regni saltem recepti potentem, & dominum, quod significare
Turriano non distulit, datis ad eum per illustrem clientem autographis
litteris, quibus paucas solum notabat arces quæ adhuc starent à perduel-
libus. Regis victoriam, veluti propriam celebrare Vocoxuræ naues
oneraria & longa, tormentorum fragore, & diuersorum ignium festa
luce. Gratulaturus Regi Turrianus, vices suas commisit sancto seni, qui
Firandensi olim Regi ab secretis Seriba, tunc Patrum adiutor præconem
Euangelij agebat, eratque Christianis aded venerandus vt in eius ample-
xum Rex ipse interdum procurreret; patremque nominaret. Turrianum
suum noua per hunc salute impertit, spondens vt primum Regni motus
interquiescerent, profecturum se ad eum visendum, se iam Faribum Lu-

30.
Rex Omurz
hostes suos
profigat.

douici proditorem sicutum; se Gortondonum nothum obsessos preme-
 re, nec posse ab iis obsidionem diu sustineri, sed hæc quidem illius spes
 præfens, nam fuit ea spe longè victoria plenior, quàm verò & Regno
 profugus, & in Regnum reductus, & inopinatis iterum actus periculis,
 immobilem animum, & inflexam aduersis, semperque victricem Chri-
 sto fidem seruauit mirabile dictu est, mille ipsum & rationibus, & minis,
 & precibus versare conati sunt Xengandonus parens, alique extranei
 Principes, quibus verba omnia responsione vna consuevit eripere malle
 se Christianum esse quam Regem, vel hac solùm ex causa dignus Chri-
 stianissimi titulo quo illum Iapones & Lusitani decorarunt: duas illi mos
 erat de nocturna quiete horas precando demere; nomen Iesu augustum,
 vtroque ex humero, crucem à pectore, precatoriam è Zona coronam
 nunquam deposuit, habuitque semper pro insignibus regis: duobus suis
 beneficiariis dinastis, vel auaritia, vel ignauo metu in apostasiam prola-
 psis, caput iussit illico abscindi, perduelles sibi non minus quam Deo ar-
 bitratus, & flocci æstimans quicquid inde tunc sequi pronum erat cum
 parandi magis recentes amici quam perdendi veteres viderentur; enim-
 verò non commisit Deus tam religiola consilia in auctoris perniciem ver-
 tere, ac licet ipsius excoquendæ virtuti, formandæque illius exemplo alie-
 næ, ferre suppetias laboranti tantisper distulerit, sed hoc eò tandem ma-
 gnificentius quò serius præstitit. Collecta enim denuo rabie, anno eius
 æui sexagesimo quarto Septembri mense armauit in eum Rex Firandi
 centum quinquaginta nauigia; Gortondonus decem supra centum; Fari-
 bus sexaginta, impositis cuique canteriatibus duodecim catapultariis, om-
 nes Omuram contendunt, Excipiendæ huic nubi pro virili sua Barthe-
 meus quoque occurrit alacris, & quanquam numero, & audacia suorum
 multo inferior, confusus tamen causæ bonitate in qua Religionis pericu-
 lum vertebatur, certò Deum putauit sibi propitium adfore, ac missum
 quidem à Turriano vexillum cruce picta insigne præferri iussit exercitui
 vniuerso veluti clypeum; verum aliud accepit cœlitus, quo in spem vi-
 ctoriæ multò certius est erectus, dum enim suos in hostem ordines di-
 gerit, ecce illi de cœlo pulcherrima specie crux ingens obiicitur quæ vt-
 cumque vel soli, vel exercitui conspicua, haud minus ipsi, quam olim
 Constantino, triumpho extitit pignus, & victoriæ nuntia. In quartum
 diem October processerat, exscensione facta hostis, Omuram versus fere-
 batur discincto similior & victori, quam ad pugnam accincto, vt qui sui
 securus, & tumens viribus de belli exitu nesciret ambigere. Sed cum ad
 Omuram conuigendum putasset; meliori consilio Bartholomeus vrbe
 procul, montis dorsum insidiis legerat, quo interciperet medium eius iter,
 & si minus posset agmina fundere, improvisus saltem incautis ingruere,
 eaque turbaret, cuius à Deo, vt creditur, hausti consilij exitum ita
 qui suggererat fortunauit, vt vnum idemque fuerit hostem coram cerne-
 re, fundere, profligare: quadringenti ex iis eo prælio cæsi; debilitati vul-
 neribus multò plures, in naues cæteri se fuga abdidere, insistens victoriæ
 Rex

Rex, arces tres suas hosti eripuit, tantumque inualuit ut posset deinceps iis esse formidandus à quibus fuerat laceffitus. Præfectus armorum Firan-
denfis, suorum post cladem reducens reliquias, nec satis intelligens qui
tandem Rex Bartholomeus, valuisset tam paucis, & vilibus, tam mul-
tos bellisque exercitos frangere, superiorem quandam, ut erat vir pru-
dens, eius victoriæ agnouit causam; nec Bartholomeo, nec eius militi,
sed Christianorum Deo illam attribuit, pro cuius obsequio, & fide, nec
imperio nec vitæ Bartholomeus pepercerat. Domitis hac pugna ex par-
te hostibus, compulsisque ad rogandam pacem, Turriano donum crucem
auream misit, qua ipse Christi miles ad pectus conspicua, pugnae cam-
pum ingressus fuerat, monens eius virtute se ex certaminibus victorem,
è periculis saluum sapius euasisse; haberet illam sui amoris pignus; eius
vice ad se aliam mitteret, hoc solo sibi maiori futuram in pretio; quod
eius è manibus venisset.

Vocoxura tunc aberat Turrianus, & Taraxe portu Regni Fingenfis
morabatur Bungenfi imperio subiecti: eò se Februario Vocoxura incen-
sa contulerat anno 1564, nosque illum affectabimur scribendo; si pri-
mum, in flexu occiduo eius in qua versamur insulæ memoratu digna, in-
dicauerimus. Quo die Fuaxem Turrianus, eodem soluit Tacuximam
Froes, expetitus ab Antonio illius ut dictum sapius dynasta, illic men-
sem iam ynum F. Io. Fernandez indefessam Deo nauabat operam, cuius
non potuit tam citò Froes aliquod ferre leuamentum, quod febri teneret-
tur pertinacissima, & plusquam trimestri; ex qua breui, pleneque conua-
luit, fuitque sanctorum illorum in eo curando tam sollicita & constans,
tam diu noctuque æmula & profusa beneficentia ut si ipsorum parens
esset, sed nec parèe illis vicem retulit Froes decem mensium labore sedu-
lo, quo illos in eum (Fernande comite) virtutis eximia prouexit gradum,
ut eius spectator sapiens Lusitanus, nihil se in illo vltimo Oriente mira-
bilius vidisse, ad amicum scribat [michi planè, inquit, persuasum est has
duas Antonij insulas, inhabitari à Spiritu sancto Tacuximam, & Ichi-
ceuchim, nec est qui possit, nisi per se spectarit, statuere, cuiusmodi sit
hæc hominum natio ab idolis ad verum, rectumque conuersa, in hoc orbis
antehac ignoti postremo cardine, hac innocentia, & asperitate vitæ vltro-
nea, Christianos non vidi quales Tacuximæ, quæ se ita totam Christi no-
mine ostentat, ut nec vna nocte hospitem admittat ethnicum, sextis
hebdomadæ per anni decursum feriis, dum Litanias decantaret Pater,
stagnis in semet ardentem viri, pueri, parentes, filij, tam religiosa pietate
sauebant, ut possent è saxi lachrymas ducere; eorum complures ut vi-
ri sic sceminæ, ex propriis domibus ad crucem in colle positam, in quo
humantur Christiani, adrepunt genibus, orantes si videris, nullum iis
Monachorum Conuentum prætulervis; idemque de ieiuniis ferio iudi-
cium; mihi quidem, illos dum attendo, non videor esse Christianus; nam
illorum ex ore, præter diuina, & cantica, solutis, strictisque numeris de
Deo, de Virgine, de Christi natali nihil auditur, nec sunt pessimo nostro

3 J.
Sanctitas
Christ. Ta-
cuximensis.